

IUBIREA – MIJLOC DE APROFUNDARE A LIBERTĂȚII, SOLIDARITĂȚII ȘI UNITĂȚII DINTRE OAMENI

Pr. lect. univ. dr. Marian Robert PUIESCU

*Arhiepiscopia Târgoviștei, Universitatea Valahia din Târgoviște
marian.puiescu@yahoo.com*

Abstract: Love – A Means of Understanding Freedom, Solidarity and Unity Between People

The essence of perfection consists in love, because love is the greatest virtue, perfection and perfection engine itself (only God is love!). Forward completely, you save yourself realizing that God is united to every human being, that he by the grace of his Spirit assisting you continually, giving you grace upon grace is there for you and obviously when immerse yourself in sin as a loving father as to give you better help to get up and (re) take the perfection. Not only St. Paul, but St. John showed us that the way of perfection through neighbour by supporting and working with him. Just as Christianity is not a philosophical speculation or a simple way, it is an event, a relationship is the way of perfection that go with God (grace) to a deeper and greater union with God.

Keywords: love, unity, Church, liberty, solidarity

Desăvârșirea la care sunt chemați creștinii este desăvârșirea iubirii¹, a acelei iubiri universale, extinsă chiar și asupra dușmanului și prigonitorului. Pentru a-I semăna Tatălui Ceresc, creștinul trebuie să se ferească de rău², dar și „să se preocupe de cel păcătos, să-l iubească și, oricât l-ar costa, să învingă răul cu binele” (Romani 12:21)³.

1 Col. 3, 14; Rom.14:8-10.

2 Mt. 5:29; Ptr.1:14.

3 L. X. Dufour, *Vocabular de Teologie Biblică* (trad.rom.), EARCB, București, 2001, 160.

Pentru creștin, iubirea este „un principiu interior și permanent al vieții spirituale dumnezeiești, izvorul celorlalte daruri spirituale”⁴. Ea este cea mai mare virtute creștină și, pentru că Dumnezeu este în esența Sa iubire, a deveni asemenea lui, a te desăvârși înseamnă a deveni iubire: „Începutul și sfârșitul virtuții este iubirea, și orice virtute o are pe aceasta ca fundament, ca scop, culme a tuturor bunurilor.”⁵

În limba greacă există patru termeni esențiali pentru iubire: *εργος* (iubirea în general), *στεργη* (iubirea familială), *φιλία* (atașamentul sau prietenia) și *αγαπέ*, iubirea spirituală, desăvârșită, la care ne cheamă Hristos și cu care Dumnezeu însuși iubește lumea. Dumnezeu a înțeles că *αγαπέ* este acel: „l'Amor che muove il sole e l'altre stelle” din finalul poemului dantesc. Este o evidență paulină că desăvârșirea vieții constă în iubire și, oare cine nu ar subscrie la aceasta definiție! Omul este atât de mare, pe cât de mare îi este iubirea. Iar iubirea pentru ceva sau cineva înseamnă dorința de ceva sau cineva, căci noi dorim ceea ce ne lipsește în diferitele momente ale vieții noastre.

Iubirea creștină, în concepția apostolului Paul, are caracter cristocentric-comunitar: ea este cristoformă prin faptul că este întruparea iubirii divine sălășluite în noi prin Hristos... desăvârșirea creștină este... intensificarea maximă a încadrării în Hristos și Biserică.⁶

Cine iubește lucrurile materiale devine materialist, iar cine iubește pe Dumnezeu devine deiform, adică o ființă care merge pe drumul desăvârșirii, al spiritualizării, astfel că iubirea de Dumnezeu este cea mai bună tendință a sufletului omului. Cuvântul cel mai important pentru lumea creștină referitor la iubire este *αγαπέ*, adică acel dar gratuit pe care ni-l face Dumnezeu pentru a ne face părtași la viața Sa dumnezeiască... este har sfințitor, o adevărată și sublimă taină care face parte din ordinea supranaturală a credinței noastre”⁷.

4 E. Ferenc, *Noua făptură în Hristos Isus. Trăirea harului creator*, Sapienția, Iași, 2001, 38.

5 Sf. Ioan Gură de Aur, *Omiliile la Romani*, XXIV, trad. rom. Th. Athanasiu, ed. Oxonia 1894, Socex & Co, București, 1906; și varianta revizuită de C. Păvălașcu și C. Untea, Sofia, Sofia, Cartea Ortodoxă, Alexandria, 200.

6 N. Mladin, *Asceza și mistica paulină*, Deisis, Sibiu, 1996, 176.

7 *Ibidem*, 299.

În literatura greacă antică avem puține informații despre acest termen, căci apare foarte rar, părerea multora fiind că *αγαπέ* s-a născut în cadrul religiei creștine⁸, el este un cuvânt nou care descrie o calitate și o atitudine nouă, născută în cadrul Bisericii, a comuniunii. Cuvântul *αγαπέ* este bunăvoința de neegalat, spiritul din inimă care mereu va căuta doar binele suprem al aproapelui.

Calitatea iubirii constă în aceea ca desemnează o realitate nouă: obligația de a-i iubi pe cei care nu sunt deloc ușor de iubit. Este puterea de a căuta binele cel mai înalt al aproapelui, fără a ține seama de ceea ce este el sau de ceea ce a făcut, adică, este iubirea în care ideea de merit nu are nici un rol. În iubire nu exista granițe, ci doar un punct în care se concentrează iubirea, fără a înceta a fi atotcuprinzătoare. Din punct de vedere al participării puterilor omenești, iubirea este un exercițiu al întregii ființe, este o stare a voinței, a afectelor și a minții, fără a fi o reacție automată, căci este o victorie asupra propriului eu.

Termenul *αγαπέ* reflectă iubirea lui Dumnezeu (cf. Efes. 2:4-7), o iubire creatoare de schimbare, transfiguratoare, generatoare de virtuți, ea depășește timpul, căci este însăși condiția eternității. În primul rând, *αγαπέ* este o iubire mare între Dumnezeu și om, nu doar perfecțiunea relației dintre două persoane (cf. Efes. 3:19), ea întrece orice cunoștință, orice experiență umană, este un mare mister și produce mereu, în mod necesar, mirarea. Ca model, iubirea lui Hristos este modelul relațiilor interpersonale creștine și forța dinamică a vieții, adevărat drum spre desăvârșire. Această iubire, în care se rezumă întreaga desăvârșire vine: „din inima lui Hristos” (cf. 2 Tes. 2:10), ea fiind cadrul libertății, element fundamental al transmiterii adevărului (cf. Fil. 7), bază a chemării creștine. Iubirea reprezintă cel mai bine bucuria de a fi, de a exista ca om creat după chipul lui Dumnezeu, care este iubire și doar iubire, milă, îndurare, pace, bucurie, lumină, daruri etc.

Pentru iubirea de aproapele, Sfântul Pavel utilizează un termen specific *ελέμοσυνα*⁹, care la origine avea sensul de: „atitudine interioară”, „compasiune”, „dăruire”, „pomană”, „evlavie”. Tot în cadrul *elemosinei* intră și toate faptele bune săvârșite în folosul aproapelui, de la daruri materiale la rugăciune și sfaturi. A-ți iubi aproapele înseamnă să urmărești binele

8 M. I. Rupnick, Adam și coasta sa (trad.rom.), Ars Longa, Iași, 1998, 70.

9 T. Spidlik, Calea Spiritului (trad.rom.), Ars Longa, Iași, 1996, Deisis, Sibiu, 1997, 171.

pentru el, să nu-i faci niciodată rău și să spargi spirala răului, adică să nu-i răspunzi niciodată la rău cu rău, ci întotdeauna numai cu bine, pentru că: „Iisus ne-a învățat să fim și noi desăvârșiți, printre altele, și în milă”.¹⁰

Părinții Bisericii recomandau acest termen ca pe un exercițiu fundamental al iubirii creștine. Iubirea nu face rău aproapelui (cf. Rom. 13:9-10) dimpotrivă, datorită ei, oamenii poartă greutatea unii altora, împlinind legea lui Hristos (cf. Gal. 6:2). Ea este temelia societății creștine, întrecând ca valoare orice altă virtute creștină și constituie coordonata esențială a identității creștine (cf. 1 Cor. 13). Pentru că a fost creat de Dumnezeu-iubire (1 In. 4:8) și omul este chemat să devină iubire și cu cât înaintează mai mult în aprofundarea iubirii se transformă după chipul lui Dumnezeu, se aseamănă cu el:

Paul arată că Hristos a venit să ierte păcatele și că iubirea lui este mai mare decât orice păcat, mai mare decât păcatele... oricui. Aceasta este credința Bisericii. Aceasta este Vestea cea Bună a iubirii lui Dumnezeu, pe care Biserica o proclamă de-a lungul istoriei... Dumnezeu ne iubește cu iubire veșnică.¹¹

Desăvârșirea, are în teologia paulină și o componentă relațională, căci ea vizează nu doar desăvârșirea omului ca individ, în mod izolat, ci desăvârșirea omului în cadrul relațiilor: cu Dumnezeu, în primul rând, cu aproapele, cu creația, cu societatea în cadrul căreia trăiește. Perfecționarea firii umane se poate realiza doar în condițiile concrete ale vieții, în mediul social, politic și cultural unde se află fiecare aspirant la această stare. Pavel vizează tocmai acest lucru, deoarece, „împreună cu harul sfințitor, Dumnezeu însuși infușă virtuțile teologale și omul devine în mod real părtaș la natura divină”.¹²

A refuza relația cu aproapele înseamnă a te închide în propriul egoism, a te iubi exclusiv, ceea ce înseamnă moarte și dezagregare psihică. Desăvârșirea ține de relație, căci înseamnă a căuta ieșirea din tine, din eul tău și a-ți disciplina voința în funcție de voința celorlalți oameni, înseamnă viață. Existența noastră umană se transformă doar în comuniune,

10 P. Semen, „Temeiuri Biblice vechitamentare privind actul filantropic” în rev. *Studii nr.3, Craiova, 2005, 48.*

11 Ioan Paul al II-lea, *Planul lui Dumnezeu*, (trad.rom), Enciclopedică, București, 1999, 85.

12 Ibidem.

conform modelului după care am fost creați, Dumnezeu, care există nu din necesitate, ci pentru că iubește. El există ca iubire și numai iubire, de aceea și iubirea este un mod de viață, un mod de a fi care nu cunoaște stricăciune sau moarte. Așadar, virtutea cea mai importantă este iubirea, exigență fundamentală a Evangheliei, esență a mesajului lui Hristos, iar apostolul „nu ne recomandă să ne iubim, ci să ne slujim unii pe alții, aceasta este culmea iubirii”¹³, adică o iubire vie, în acțiune, nu un concept teoretic, inactiv sau ineficient.

Referitor la slujire, sfântul Pavel utilizează și verbul *δουλεύειν* (cf. Gal. 4:8-9), care are sensul de „a se comporta ca un slujitor”, ceea ce arată slujirea totală, desăvârșită, fără limite, căci a te comporta ca un slujitor înseamnă a-ți face bine munca, a-ți împlini datoria. Caracterul nou al iubirii creștine constă în faptul că este extinsă la toți oamenii, nu doar numai la un grup național sau religios. Pentru orice creștin, în noțiunea de aproapele (*ὁ πλησίον*) sunt cuprinși toți oamenii, și din acest punct de vedere iubirea aproapelui se constituie într-un mijloc de desăvârșire, fiind o altă față a iubirii desăvârșitoare pentru Dumnezeu, așa că „iubirea lui Dumnezeu și iubirea aproapelui se întemeiază și pe una, și pe alta; în cel mai mic întâlnim pe Iisus însuși și în Iisus Îl întâlnim pe Dumnezeu”.¹⁴

Apostolul Pavel recomandă imitarea lui Hristos în slujirea aproapelui ca formă concretă a iubirii și ca drum spre desăvârșire. Acest comportament îl face pe creștin să fie asemenea lui Hristos, „omul pentru alții”¹⁵, care se poartă în mod desăvârșit în relațiile cu oamenii, și care ne-a dat măsura acestei iubirii (până la sacrificiul suprem). Pornind de la principiul paulin al solidarității ontologice și funcționale dintre mădulele aceluiși corp (cf. 1 Cor. 12:25), Pavel indică drept cale spre desăvârșire relația cu aproapele, solidaritatea, ajutorarea și colaborarea cu acesta în toate situațiile. Această cale spre desăvârșire este de fapt imitarea lui Hristos care: „nu a căutat plăcerea sa” (Rom. 15:3) și care normează viața tuturor celor care cred în el.

Relația cu aproapele poate fi o adevărată *scară a lui Iacob*, dacă nu ne mai privim în concurența cu aproapele pentru nimic, ci ne privim solidari, dacă conștientizăm apartenența la același corp mistic al lui Iisus

13 Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Romani, P.G., LXI, col. 667.

14 Benedict al XV-lea, *Deus caritas est* (trad.rom.), Presa Bună, Iași, 2006, 25.

15 J.A.T. Robinson, *Honest to God*, London, 1963, 76.

Hristos. Este important să renunțăm la falsa părere pe care fiecare are o are despre sine, deoarece derapăm de la drumul desăvârșirii și încercăm să ne justificăm prin noi înșine, văzând doar greșelile aproapelui și faptele noastre bune. În urcușul spre desăvârșire examinarea conștiinței are un rol important, „după o cercetare amănunțită a tuturor faptelor noastre vom observa în mod evident că suntem dependenți în totalitate față de justificarea divină.”¹⁶

În relația cu aproapele importantă este solidaritatea (cf. Rom. 12:15), „adevărată virtute creștină”¹⁷, aplicație practică a iubirii care apropie mereu oamenii între ei, făcându-i să se identifice cu bucuriile și tristețile aproapelui, să sufere sau să se apropie de Creator împreună. Iubirea aproapelui are ca expresie paralelă: „a purta poverile” sau „a urma Legea lui Hristos” (cf. Gal. 6:2). Existența mai multor expresii pentru aceeași idee și insistența recomandării arată importanța ei majoră. A-ți iubi aproapele este o acțiune cu desfășurare permanentă, cotidiană, nu un proces realizat odată și încheiat, este „un semn al angajamentului de solidaritate față de celălalt”¹⁸. Purtăm poverile aproapelui, îl iubim, îl servim în iubire atunci când în orice situație suntem solidari cu cel sărac și asuprit, cu cel în suferință și nevoie.¹⁹

Principiu solidarității cu aproapele este inclus de sfântul Pavel în ceea ce el numește *Legea lui Hristos*, expresie antitetică pentru *Legea lui Moise*, care arată noul raport între om și Dumnezeu și între oameni, fondat pe iubire. Acest nou raport este numit *lege*, *legea lui Hristos*, pentru a servi ca termen de comparație cu *Legea mozaică* din motive teologico-pastorale.

Expresia *legea lui Hristos* are o valoare mai mult stilistică, căci în creștinism nu vorbim despre principii legislative care constituie și definesc strict credința ca în mozaism. Creștinismul este fundamentat pe evenimentul Hristos, cu moartea și învierea lui. Pentru slujirea aproapelui, apostolul recomandă practicarea continuă a binelui (cf. 2 Tes. 3,13; Gal. 6,9), nu doar către aproapele, ci față de toți oamenii. Pentru a

16 Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentarius in Epistolam ad Galatas*, col.675.

17 Ioan Paul al II-lea, o.c. 144.

18 B. Forte, *Esența Creștinismului* (trad.rom.), EARCB, București, 2004, 104.

19 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Învață să iubești”, în *Argeșul ortodox, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul IX, nr. 473, 16-22 sept.2010, p. 7.*

exprima acest lucru apostolul utilizează verbul grecesc ἐκλύω la diateza pasivă (ca de altfel peste tot în Noul Testament unde este folosit) la modul imperativ în forma μή ἐκλύόμενοι, cu sensul de: „a lenevi”, „a delăsa”, „a slăbi efortul” sau „a se lenevi”. Aceasta ne face să credem că apostolul dorea să accentueze caracterul condițional al relației dintre acțiunea în favoarea aproapelui și primirea vieții eterne. Solidaritatea cu aproapele are un fundament și în calitatea creștinilor de a fi concorporali în Hristos și în Biserică, căci:

predestinarea noastră în Hristos este predestinarea în Biserică, sfântului apostol Paul nu a privit acest lucru decât în perspectivă totală. În toate faptele sale spirituale, creștinul acționează *ut membrum Ecclesiae, ut pars Ecclesiae...* Destinul nostru personal, așadar, nu poate fi atins decât în cadrul mântuirii comune a Bisericii.²⁰

Tot din efortul spre desăvârșire face parte și munca, care în concepția creștină are ca scop dezvoltarea capacităților personale, lucru integrat în contextul mai larg al participării omului la lucrarea de creație perpetuă a Creatorului, deoarece omul se înscrie prin efortul lui creator în planul divin, pe care îl completează și îl aprofundează. Când muncește și face acest lucru cu conștiința că slujește pe Dumnezeu și pe aproapele, omul prelungește opera Creatorului în timp și spațiu, făcându-se util fraților lui și aducând o mare contribuție la realizarea planului Providenței în istorie. Oferind lui Dumnezeu în dar propria muncă, omul se asociază la opera mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu întrupat, cel care a dat o mare demnitate muncii, lucrând cu propriile mâini ca tâmplar în Nazaret.

Principiul pe care îl instituie Noul Testament este acela al primatului preocupărilor spirituale față de cele materiale (cf. Mt. 6:25-34), fără a considera munca ca pe ceva de rușine, dar și grija de a evita excesul chiar și în ceea ce privește munca (cf. Lc. 12:15). Acest lucru nu înseamnă abandonarea muncii în favoarea contemplației și rugăciunii (cf. 2 Tes. 3:10-12), căci ea este o obligație universală care arată grija față de nevoile trupului, care este „templu al Duhului Sfânt” (cf. Efes. 4:28) și grija față de comunitate, căci doar așa îți poți exercita caritatea față de cei în nevoie (cf. Fap. 20:35).

²⁰ H. de Lubac, *Meditations sur l'Eglise*, Les Editions du Cerf, Paris, 2003, 36.

Ca imagine a Creatorului său, omul este creat pentru a iubi, iar acest adevăr îl găsim revelat pe deplin în Scriptură asociat misterului vieții interioare a Sfintei Treimi care este iubire, iar „lui Dumnezeu este iubire îi corespunde *amo ergo sum*, al omului. Ceea ce se petrece între Dumnezeu și om este să iubești și să fi iubit”²¹.

Iubirea devenită realitate în Iisus Hristos, face posibilă iubirea noastră, iubirea față de aproapele (*cf.* Mt. 5, 43). Ea este darul esențial dat nouă de către Dumnezeu și realitatea dinamică care face posibilă desăvârșirea noastră: „în dragostea față de aproapele se oglindește dragostea de Dumnezeu.”²² Atunci când Pavel le vorbește romanilor despre relația omului cu legea și împlinirea ei prin iubirea aproapelui, în contextul în care menționează necesitatea achitării tuturor datoriilor pe care le are un creștin, precizează că iubirea este singura datorie care nu va putea fi plătită niciodată. Dacă Dumnezeu este iubire, izvorul iubirii este infinit, la fel și posibilitatea de a o epuiza: „nu vom putea niciodată să iubim pe cineva, spunându-i: «Te-am iubit destul.»”²³ Aceeași idee o aprofundează H. U. von Balthasar când spune: „Tocmai iubirea e lipsită de graniță, este și insondabilă, nu dai niciodată de fundul ei, rămâne întotdeauna mai adâncă decât ceea ce poate fi întemeiat, adus la concept.”²⁴ În cadrul aceluiași text, Sf. Pavel explică de ce iubirea este împlinirea Legii, arătând că ea nu face rău aproapelui și pentru a exemplifica aceasta enumeră păcatele împotriva aproapelui din *Decalog* și arată efectele negative pe care acestea îl au asupra omului:

În mod cert, ultimele cinci păcate interzise de Cele Zece Porunci fac rău oamenilor. Crima le fură viața. Adulterul le fură cinstea, hoția proprietățile și mărturia mincinoasă bunul lor nume, în timp ce pofta, invidia stârnită de ceea ce are celălalt, fură societatea de idealurile simplității și mulțumirii. Toate acestea fac rău aproapelui, în timp ce esența iubirii constă în a urmări binele aproapelui și a te pune în slujba lui. De aceea, iubirea este împlinirea Legii.²⁵

21 P. Evdokimov, *Ortodoxia* (trad.rom.), EIBMBOR, București, 1996, 95.

22 V. Petercă, *Mesianismul în Biblie*, Polirom, Iași, 2003, 157.

23 J. Stott, *Matei 5-7. Predica de pe Munte* (trad.rom.), Logos, Cluj-Napoca, 2005, 390.

24 H. U. von Balthasar, *Crezul. Meditații la Simbolul de Credință Apostolic*, (trad.rom.), Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2004, 66.

25 *Ibidem*.

Sfântul Pavel concepe iubirea ca mijloc de desăvârșire după modelul lui Hristos: „îl vom iubi pe aproapele nostru cu o dragoste la fel de reală și sinceră precum iubirea noastră păcătoasă față de noi înșine, în privința realității și sincerității acesteia neexistând nici o urmă de îndoială.”²⁶ Cel ce înaintea în desăvârșire dorește să atragă și pe alții la el, pentru că, „atunci când Îl întâlnim pe Hristos și primim Evanghelia lui, viața se schimbă și suntem îndemnați să le transmitem celorlalți propria experiență.”²⁷

Cea mai înaltă virtute este asemănarea cu Dumnezeu, mai ales în iubire, ea înseamnă depășirea patimilor și sculptarea chipului lui Hristos în noi, desăvârșirea cuprinde totalitatea virtuților ajunse la cel mai înalt nivel. Acest efort neîncetat, conform exemplului sfinților, duce la dobândirea desăvârșirii, prin imitarea lui Hristos.²⁸

Iubirea naște solidaritatea, deoarece „creștinul care participă la Euharistie învață de la ea să devină promotor de comuniune, de pace, de solidaritate, în toate circumstanțele vieții”²⁹.

Tot ea este și împlinirea Legii (cf. Rom. 13:13) și direcționează pe om în spațiul libertății, unde singura limită este cea dată de calitatea de creatură, astfel că iubirea este însăși libertatea. Cu siguranță că iubirea este o condiție *sine qua non* a desăvârșirii, devreme ce ea sfințește omul, iar faptele ei țin pe Duhul Sfânt în noi. Ca experiența originară în care se naște speranța³⁰, iubirea îl face pe om să fie conform vocației sale³¹, îl face deplin³², cu adevărat discipol al lui Iisus Hristos. Omul nu poate trăi fără iubire. El rămâne în sine o ființă neînțeleasă, viața sa este lipsită de sens dacă nu-i revelată iubirea, dacă nu întâlnește iubirea,

26 C. Cranfield, *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans*, T&T.Clark, vol.II, 1975-1979, 677

27 Ioan Paul al II-lea, *Mesaaj către a XX-a zi Mondială a Tineretului catolic*, (trad.rom.), Koln, 2005.

28 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Caută adevărata libertate în Hristos !”, în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul XI, nr. 547, 3.-10 mai. 2012, p. 5.

29 *Idem*, *Scrisoarea apostolică Mane nobiscum, Domine* (trad.rom.), Presa Bună, Iași, 2004, 3.

30 *Idem*, *Ecclesia in Europa* (trad.rom.), Presa Bună, Iași, 2003, 96.

31 Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia VI, 3 la Tit*, P. G., LXII, col. 698.

32 *Idem*, *Omilia LIII, 5 la Matei*, P.G. LVIII, col.531-532.

dacă nu experimentează și nu și-o însușește, dacă nu se împărtășește din ea din plin.³³

Dumnezeul creștinilor, Dumnezeu lui Abraham, Isaac și Iacob, Dumnezeul lui Pavel, Dumnezeu în care noi creștinii credem est „un Dumnezeu care iubește, lucrează, desăvârșește făpturile și este prezent în creația sa”³⁴. Iubirea este totul, deoarece atingerea scopului ultim al omului, desăvârșirea, este totul, ca cea mai importantă particularitate a moralei creștine, „calea perfecțiunii”³⁵, împlinirea Legii și a Profeților, „rădăcina și coroana tuturor virtuților, condiționându-le, dându-le consistență și valoare.³⁶ Asemenea unui pământ plin de comori, iubirea are numeroase roade în viața celui care merge pe drumul desăvârșirii, ea convertește pasiunile³⁷, oferă perseverență și progres în virtute³⁸, sfințește³⁹ și are alte nenumărate puteri putând transforma răul în bine.⁴⁰ Ea implică toată persoana, mentalitatea, cultura sa, psihicul sau, trupul său și lumea, adică mediul în care trăiește... ceea ce se trăiește în iubire este păzit în memoria lui Dumnezeu.”⁴¹

Prin prismă paulină, iubirea este aceea care exaltă credința noastră, transfigurează și unește. Ceea ce avem este prin credință, dar ceea ce suntem, este prin iubire, adevărată flacără ce înalță la Dumnezeu și desăvârșește. Iubirea este criteriul aprecierii valorii finale a vieții umane, deoarece, astfel vom putea spune: „când mă va chema la el în clipa Judecării și mă va întreba «cine ești?», îi voi spune: «lasă-mă să îți spun mai întâi pe cine am iubit; apoi îți voi mărturisi de oamenii care m-au iubit ei, și în cele din urmă ai să cunoști cine am fost».”⁴²

33 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Precum Eu v-am iubit pe voi, să vă iubiți unul pe altul !”, în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul IX, nr. 467, 5-11 aug. 2010, p. 7.

34 E. Ferenc, *Biserica, ce simți despre taina finței tale?*, Sapienția, Iași, 2005, 306.

35 Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia XXXI, 1 la Evrei*, P.G. LXIII, col.213.

36 *Idem*, *Omilia III, 3,G. XLIX*, col. 295-296.

37 *Idem*, *Omilia XXXIII, 6 la I Corinteni*, P.G. LXI, col.286.

38 *Idem*, *Omilia XXXIII, 4 la I Corinteni*, P.G. LXI, col.281.

39 *Idem*, *Omilia LXXII, 3 la Ioan*, P.G. LIX, col.394.

40 *Idem*, *Omilia XXXII, 6 la I Corinteni*, P.G. LXI, col.273.

41 M. I. Rupnik, O. Clement, *Chiar dacă moare va trăi* (trad.rom.), Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2003, 50.

42 H. R. Patapievici, *Zbor în bătaia săgeții*, 1995, Humanitas, București, 179.

Astfel, a te converti, a-ți schimba inima înseamnă a învia din moartea păcatului, a străpunge mormântul în care cugetul păcătos a înveșmântat spiritul uman, a participa în mod real și eficace la Învierea lui Iisus Hristos, a te înnoi, a deveni om nou. Omul care înaintează pe drumul mântuirii, se deschide permanent tot mai mult lucrării harului, se umple de lumină și iubire de la Dumnezeu (care este caracterizat de Sfânta Scriptură ca lumină și iubire). El aspiră la a deveni lumină și iubire pe care o dăruiește celorlalți, înaintând de la chipul lui Dumnezeu (ca dat originar de la creație) către nesfârșita asemănare cu acesta (pentru că desăvârșirea nu are un caracter static, nu este asemenea unui ideal care s-a realizat și după aceea urmează altul, ci este o opera care continuă în nemurire, în Dumnezeu, deoarece noi suntem creaturi, iar scopul, fericirea noastră constă în permanentă și nesfârșita comuniune cu Creatorul).

Bibliografie

- Balthasar, H. U. von, *Crezul. Meditații la Simbolul de Credință Apostolic*, (trad.rom.), Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2004.
- Benedict al XV-lea, *Deus caritas est* (trad.rom.), Presa Bună, Iași, 2006.
- Bișoc, I., *Lumină din lumină. Curs de introducere în Sfânta Scriptură*, Serafica, Roman, 2003.
- Cranfield, C., *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans*, T&T.Clark, vol.II, 1975-1979.
- Dufour, L. X., *Vocabular de Teologie Biblică* (trad.rom.), EARCB, București, 2001.
- Evdokimov, P., *Ortodoxia* (trad.rom.), EIBMBOR, București, 1996.
- Ferent, E. *Biserica, ce simți despre taina ființei tale?*, Sapienția, Iași, 2005.
- Ferent, E., *Noua făptură în Hristos Isus. Trăirea harului creator*, Sapienția, Iași, 2001.
- Forte, B., *Esența Creștinismului* (trad.rom.), EARCB, București, 2004.
- *Idem, Ecclesia în Europa* (trad.rom.), Presa Bună, Iași, 2003.
- *Idem, Scrisoarea apostolică Mane nobiscum, Domine* (trad.rom.), Presa Bună, Iași, 2004.
- Ioan Gură de Aur, Sf., *Omilia VI, 3 la Tit, P .G., LXII, col. 698.*

- ✦ Ioan Gură de Aur, Sf., *Omilii la Romani*, XXIV, trad. rom. Th. Athanasiu, ed. Oxonia 1894, Socec & Co, București, 1906; și varianta revizuită de C. Păvălașcu și C. Untea, Sofia, Sofia, Cartea Ortodoxă, Alexandria.
- ✦ Ioan Paul al II-lea, *Mesaj către a XX-a zi Mondială a Tineretului catolic*, (trad.rom.), Koln, 2005.
- ✦ Ioan Paul al II-lea, *Planul lui Dumnezeu*, (trad.rom), Enciclopedică, București, 1999.
- ✦ Lubac, H. de, *Meditations sur l'Eglise*, Les Editions du Cerf, Paris, 2003.
- ✦ Mladin, N., *Asceza și mistica paulină*, Deisis, Sibiu, 1996.
- ✦ Patapievic, H. R., *Zbor în bătaia săgeții*, 1995, Humanitas, București.
- ✦ Petercă, V., *Mesianismul în Biblie*, Polirom, Iași, 2003.
- ✦ Robinson, J.A.T., *Honest to God*, London, 1963.
- ✦ Rotaru, Ioan-Gheorghe, „Caută adevărata libertate în Hristos!”, în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul XI, nr. 547, 3-10 mai 2012.
- ✦ Rotaru, Ioan-Gheorghe, „Precum Eu v-am iubit pe voi, să vă iubiți unul pe altul !”, în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul IX, nr. 467, 5-11 aug. 2010.
- ✦ Rotaru, Ioan-Gheorghe, „Învață să iubești”, în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul IX, nr. 473, 16-22 sept. 2010.
- ✦ Rupnick, M. I., *Adam și coasta sa* (trad.rom.), Ars Longa, Iași, 1998.
- ✦ Rupnik, M., Clement. O., *Chiar dacă moare va trăi* (trad.rom.), Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2003.
- ✦ Semen, P., „Temeiuri Biblice vechitamentare privind actul filantropic” în rev. *Studii* nr.3, Craiova, 2005.
- ✦ Spidlik, T., *Calea Spiritului* (trad.rom.), Ars Longa, Iași, 1996, Deisis, Sibiu, 1997.
- ✦ Stott, J., *Matei 5-7. Predica de pe Munte* (trad.rom.), Logos, Cluj-Napoca, 2005.